

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35518
Nom: L'espanyol i les llengües del món hispànic
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Varietats i contactes lingüístics de l'espanyol II	OPTATIVA

COORDINACIÓ

RICOS VIDAL AMPARO

RESUM

L'assignatura *L'espanyol i les llengües del món hispànic* s'insereix en el mòdul optatiu *Desenvolupaments en Estudis Hispànics* i en la matèria *Varietats i contactes lingüístics de l'espanyol II*. En aquesta assignatura, després d'una introducció en què es tracten nocions generals relatives a la situació de les llengües i les modalitats lingüístiques d'Espanya en l'actualitat, s'estudia la formació de les llengües del món hispànic que han estat en contacte amb l'espanyol, tant les considerades llengües oficials com les modalitats lingüístiques que no gaudeixen d'un tal rang, dins i fora d'Espanya. Tot això constitueix una part específica dels continguts generals de la matèria en què s'inclou, l'objectiu de la qual és aconseguir usuaris competents en el reconeixement de les característiques de les diferents llengües i modalitats hispàniques en la seua relació amb la llengua castellana, així com de la seua formació històrica i consideració social en el passat i en l'actualitat, de manera que es generen ciutadans respectuosos amb la diversitat lingüística i cultural de la Península.

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Cap

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.

Avaluar críticament l'estil d'un text i per a formular propostes alternatives.

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.

Conèixer les variacions lingüístiques de la llengua espanyola.

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Identificar problemes i temes d'investigació i avaluar la seua rellevància en l'àmbit de la llengua, la literatura i el teatre en espanyol.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguem transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonales.

Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. I. EL MAPA LINGÜÍSTIC DE L'ESPANYA ACTUAL

Tema 1. L'espanyol en contacte amb altres llengües. Qüestions jurídiques i socials relacionades amb la

situació lingüística d'Espanya.

2. II. ORÍGENS I FORMACIÓ DEL MÓN HISPÀNIC

Tema 2. Hispània no indoeuropea. Hispània indoeuropea.

Tema 3. Formació de la Romania: orígens romànics peninsulars. Dialectes llatins i dialectes romànics.

Tema 4. Formació de l'espai lingüístic no indoeuropeu: la llengua basca i la seua història.

3. III. HISTÒRIA I PROCÉS DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE LA HISPANIA NEOLLATINA

Tema 5. El gallec i la seua relació amb el portuguès. El lleonès i l'asturià.

Tema 6. L'aragonès. Les fablas. L'aranés. El català i el valencià.

Tema 7. El castellà.

Tema 8. Altres varietats peninsulars. L'espanyol en contacte amb altres llengües en la Romania Nova.

Tots aquests continguts es plasmen en resultats d'aprenentatge. Dels resultats del nivell 2, són específics de l'assignatura (nivell 3) els números 1, 2, 3, 4 i 5:

1. Ser capaç d'identificar les característiques de la configuració lingüística d'Hispania, amb la conservació d'espais lingüístics preromans no indoeuropeus i la implantació de modalitats derivades de la romanització, així com d'altres posteriors.
2. Tindre la capacitat de reconèixer i exposar les conseqüències derivades del contacte que la llengua castellana ha tingut dins i fora de la Península des dels seus orígens fins a l'actualitat.
3. Tindre la capacitat de reconèixer i exposar els criteris manejats en el procés de formació dels diferents espais lingüístics peninsulars.
4. Ser capaç d'obtenir informació bàsica per a l'estudi dels processos de normalització lingüística de la Hispania neolatina i per a la seua aplicació a problemes concrets mitjançant l'anàlisi i la síntesi.
5. Ser capaç de manejar i discriminar la informació bibliogràfica i un altre tipus de recursos disponibles per a l'estudi lingüístic del mapa lingüístic peninsular i extrapeninsular hispànic.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	25,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

a) Les **activitats formatives presencials**: s'inclouran l'explicació teòrica de conceptes fonamentals de la matèria i les pràctiques que permeten observar els aspectes de la formació dels espais lingüístics en els quals se centra l'assignatura. Es fomentarà en les classes el coneixement de l'evolució històrica interna i externa de les llengües i modalitats en contacte amb la llengua espanyola (dins i fora d'Espanya) i del seu procés de codificació, així com de la metodologia i la terminologia lingüístic-filològica utilitzada en els estudis de la formació de la Hispània neolatina. La metodologia es basarà, per tant, en el següent:

1) Classes teòriques sobre cadascun dels temes del programa, segons el desenvolupament concret que s'especifica en cadascun d'ells, recolzades en la lectura per part de l'alumnat, prèvia o simultània a les explicacions en classe, de les obres o textos recomanats.

2) Activitats pràctiques (anàlisi de textos, comentari de les lectures, participació en fòrums de debat, presentacions orals, ús de corpus lingüístics, etc.) que permeten estudiar l'evolució dels espais lingüístics hispànics.

b) Les **activitats no presencials**: aquestes tasques comprenen l'elaboració de treballs, individuals o en grup, sobre algun aspecte de la formació dels dominis lingüístics en contacte amb la llengua castellana des del punt de vista històric-social o la preparació de l'examen final. Tot aquest treball suposa la consulta bibliogràfica i la lectura crítica de textos representatius d'aquestes qüestions, el foment d'un esperit reflexiu, la implicació activa de l'estudiant en el procés de construcció dels seus coneixements de sociolingüística històrica hispànica, l'aprenentatge autònom i l'habilitat per a discriminar informació bibliogràfica i recursos electrònics referits a la formació de les modalitats lingüístiques hispàniques, així com la correcta interpretació de textos orals i escrits relatius a tals modalitats.

Es tindrà en compte, sempre que siga possible, l'assistència a jornades relacionades amb la matèria organitzades pel Departament de Filologia Espanyola o per la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació.

En aquesta assignatura es treballen l'ODS 4 (Educació de qualitat), l'ODS 5 (Igualtat de la dona) i l'ODS 16 (Pau, justícia i institucions sòlides).

S'utilitzarà l'Aula Virtual per al lliurament de les tasques i realització de les activitats i per a la comunicació amb el professorat responsable.

AVALUACIÓ

El sistema d'avaluació es basarà en el control de les competències que l'estudiant ha d'adquirir: coneixements sobre els orígens i formació del mapa lingüístic peninsular i de les modalitats amb les quals l'espanyol ha estat en contacte dins i fora de la península ibèrica, amb les seues implicacions diacròniques, jurídiques i socials.

L'avaluació de l'aprenentatge dels estudiants es durà a terme a partir de la combinació d'una prova final i unes activitats pràctiques. La qualificació final serà la suma de les qualificacions obtingudes al llarg del curs en els conceptes anteriors, la qual cosa descrit en percentatges resulta de la següent manera:

Tipus d'avaluació	
a) Prova final individual	6 (60%)
b) Activitats realitzades durant el curs: assistència a classe, participació i activitats pràctiques	4 (40%)

La distribució porcentual és la següent:

Primera convocatòria

40% Activitats teoricopràctiques (es detallaran a l'inici de curs)

· 15% Assistència i participació activa a l'aula (debats, anàlisis de textos comentats a l'aula, etc.)
ACTIVITAT NO RECUPERABLE

· 15% Presentació oral en grup sobre un tema donat per la professora a l'inici de curs (en classe s'indicaran forma i calendari de lliurament). ACTIVITAT RECUPERABLE

· 10% Activitats individuals i/o en grup sobre anàlisi de corpus lingüístics, bases de dades, comentari de mapes, cerca de bibliografia, participació en el fòrum, etc. ACTIVITAT RECUPERABLE.

60% Examen final individual, que consistirà en qüestions teòriques, comentaris dirigits i/o controls de lectura.

Segona convocatòria

40% Activitats teoricopràctiques:

· Si s'han aprovat les pràctiques, però no la prova final, es conserva la nota de pràctiques obtinguda en la primera convocatòria, només en el cas que es presente a l'examen.

· Si s'ha suspès la part pràctica, s'indicaran en classe les activitats que s'han de realitzar en la segona convocatòria per a superar aquest apartat.

-25% Activitats pràctiques recuperables.

-15% Prova oral (s'informarà en el seu moment).

60% Examen final individual (mateixa estructura que en la primera convocatòria).

Per a aprovar el conjunt de l'assignatura, tant en la primera com en la segona convocatòria, s'ha d'obtenir un 5 sobre 10 (3 sobre 6) en la prova final perquè es puguin comptabilitzar les pràctiques i una mitjana de 5 en total.

Tant en l'examen com en els exercicis pràctics s'exigirà correcció ortogràfica i gramatical. Cada falta d'ortografia, ortotipografia o expressió comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar fins al suspens.

L'honestat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faci ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la seua utilització forma part dels continguts de l'assignatura i està autoritzada pel professorat que la imparteix.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

Bàsiques

CODITA, Viorica (ed.), BUSTOS GISBERT, Eugenio y Juan P. SÁNCHEZ MÉNDEZ (coord.) (2019): *La configuración histórica de las normas del castellano*. Valencia, Tirant Humanidades. Diachronica Hispanica
ECHENIQUE ELIZONDO, Mª Teresa y SÁNCHEZ MÉNDEZ, Juan (2025): *Historia lingüística hispánica: Las lenguas de un Reino* (2.ª edición revisada y muy aumentada), Valencia, Tirant Humanidades.

ELVIRA, Javier, FERNÁNDEZ-ORDÓÑEZ, Inés, GARCÍA GONZÁLEZ, Javier y SERRADILLA CASTAÑO, Ana (eds.) (2008): *Lenguas, reinos y dialectos en la Edad Media ibérica. La construcción de la identidad. Homenaje a Juan Ramón Lodares*, Madrid / Frankfurt, Iberoamericana / Vervuert.

MICHELENA, Luis (1990): *Sobre historia de la lengua vasca*, San Sebastián, Seminario Julio de Urquijo, (ahora en MICHELENA, Luis, *Obras Completas*, al cuidado de Joseba A. Lakarra e Iñigo Ruiz Arzalluz, Seminario de Filología Vasca Julio de Urquijo, Anejos LIV-LXVIII, San Sebastián / Vitoria, Diputación Foral de Gipuzkoa / Universidad del País Vasco, 2011, XVI vols.).

MORENO FERNÁNDEZ, Francisco (2005): *Historia social de las lenguas de España*, Ariel.

Complementàries

CANO AGUILAR, Rafael (coord.) (2024), *Historia de la lengua española*, Sevilla, Universidad.

CATALÁN, Diego (1989): *El español y las lenguas circunvecinas*, Madrid, Paraninfo.

COROMINAS, Joan y José Antonio PASCUAL (1989-1991): *Diccionario Crítico-Etimológico Castellano e Hispánico*, Madrid, Gredos, 6 vols.

DE MIGUEL APARICIO, Elena, y María Cruz BUITRAGO GÓMEZ (eds.) (2006): *Las lenguas de España: un enfoque filológico*, Madrid, Ministerio de educación y Ciencia.

ECHENIQUE ELIZONDO, M^a. Teresa (1998): *Estudios lingüísticos vasco-románicos*, Madrid, Istmo.

GARCÍA MOUTON, Pilar (1994): *Lenguas y dialectos de España*, Madrid, Arco-Libros.

GARRIDO, Joaquín (2013): Lengua y estado en España: el debate en artículos de opinión y las opciones en política lingüística, en A. Ubach (coord.), *Homenaje a María del Pilar Palomo*, Madrid, Fragua, 179-193.

GORROCHATEGUI, Joaquín, IGARTUA, Iván y Joseba A. LAKARRA (eds.) (2018): *Historia de la lengua vasca*, Vitoria-Gasteiz, Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco.

HERMAN, József (1997): *El latín vulgar*, Barcelona, Ariel.

LAPESA, Rafael (1981 [1942]): *Historia de la lengua española*, Madrid, Gredos, 9^a ed.

MARCOS MARÍN, Francisco A. (2023): *Dominio y lenguas en el Mediterráneo Occidental hasta los inicios del español*, Valencia, Ulteia Editorial.

MARTÍN ZORRAQUINO, Mª Antonia y José Mª ENGUITA (2000): *Las lenguas de Aragón*, Zaragoza, Caja de Ahorros de la Inmaculada de Aragón.

MARTÍNEZ ALCALDE, Mª José et al (2020): *El español y las lenguas peninsulares en su diacronía: miradas sobre una historia compartida. Estudios dedicados a Mª Teresa Echenique Elizondo*. Valencia, Tirant Humanidades. Diachronica Hispanica.

PENNY, Ralph (2004): *Variación y cambio en español*, Madrid, Gredos.

SÁNCHEZ MÉNDEZ, Juan (2002): *Historia de la lengua española en América*, Valencia, Tirant lo Blanc.

VÄÄNÄNEN, Veikko (1989): *Introducción al latín vulgar*, Madrid, Gredos, 3^a ed.

VV.AA. (1986): *El mapa lingüístico de la Península Ibérica*, Madrid, Fundación March.